

Думи за начало

– Малко вино, госпожице? – попита келнерът, като наклони бутилката към празната ми чаша.

Дошъл е до нашата дълга маса в трета класа с бутилка вино в едната ръка, с преметната бяла кърпа през нея, за да попие неизбежните капки, докато корабът се накланя ту на една, ту на друга страна. Никога дотогава не бях пила вино. Израснала в семейство на протестанти и въздържатели, се колебаех.

Това се случи преди десетилетия, бях дошла в Ню Йорк от Ню Мексико, за да пътувам заедно с група рошави американски студенти във възможно най-евтината класа на един от последните круизи на елегантния презокеански лайнер *СС Франция*. Внушителният и елегантен директор на програмата за обучение в чужбина, господин Холмс, бе американец, живял в Париж години наред. Висок около метър и осемдесет, той наистина се извисяваше в пряк и в преносен смисъл. Изглежда, сякаш знаеше всичко за Франция и аз се опитвах да си представя какво ли е да живея в неговото тяло и в неговата глава – имаше такъв богат опит с френския език и култура. Освен това вероятно от тази височина гледката сигурно бе великолепна! Докато обясняваше на студентската ни група, че разбира се, можем да решим и да не пием вино, той ни напомни, че Франция особено много се гордее с виното си и с отказа си да го опитаме, отхвърляме важен елемент от френската култура. Същото се отнасяло, каза той, и за френските сирена – 365

вида, по едно за всеки ден от годината. Обичах сирене, но как да постъпя с виното? Дилема.

Защо трябваше да предприемам това пътуване заедно с повече от хиляда души, никого от които не познавах отпреди?, започвах да се питам аз. В детството ми, в Ню Мексико, около мен се говореше на испански, на навахо, на хопи, на зуни и обичах да уча изрази на чужди езици от приятелите си – но никога не бях чувала и дума на френски! Когато бях около петгодишна, майка ми ме научи на някаква американска версия на детската песничка *Братко Жак**, чийто припев – *Sonnez les matines* – *Бий камбаните за утринна молитва*, с нашето произношение се превърна в *Сума лума тина*. Години по-късно, когато у дома на гости ни бе белгийска певица от международен хор, тя ме попита дали знам песента *Братко Жак*, предложи ми да я изпеем заедно и аз възторжено възкликнах: *Да, разбира се!*. Но когато тя запя, стъписано ахнах. Освен мелодията, не разпознах нищо от оригиналната песен. Когато тя произнасяше същите тези думи, те звучаха толкова различно – и толкова красиво. Бях като хипнотизирана. Години по-късно, на този огромен презокеански лайнер си напомних, че да, от една страна, всичко това е плашещо, но от друга, само така можех да се потопя във френския език.

Докато седях на масата с бутилката вино, наклонена над чашата ми, в главата ми изникна картина. Когато излизахме от спартанските си, тесни като в подводница каюти и се качвахме на палубата, бях забелязала елегантно облечени хора, насядали по масите, които говореха на френски, пиеха еспресо и се смееха, потънали в разговор, сякаш разполагаха с всичкото време на света. Е, наистина имахме достатъчно време, но как можеха толкова дълго и така щастливо да си бъррят? Същата мисъл ми хрумна по време на *аперитива* (питиетата преди вечеря). За французите на кораба целта на пътешествието, изглежда, бе удоволствието от самото пътуване и от добрата компания, до-

---

* Популярна френска песен. – Б. р.

като за повечето от нас, американците, това бе поредният отметнат ден до пристигането. Французите се отнасяха към себе си с някаква интригуваща, спокойна небрежност, мислех си аз. Нещо, което на нас вероятно ни липсваше.

Дилемата ми изчезна и вдигнах поглед към келнера, който държеше бутилката вино: *Oui, s'il vous plaît**, казах на френски.

Изобщо не подозирах, че с тази първа чаша вино на кораба се впускам в нещо, което щеше да се окаже безкрайно пътешествие – на удоволствието от виното, това със сигурност, но в по-широк смисъл на попиване на френската култура и на отваряне към един нов свят.

За това си има дума: *дебаркирам*** (стъпвам на сушата, слизам). На френски тя също така означава *осъзнавам, разбирам нещо*. Когато за пръв път пристигнах в Париж, тези значения се смесиха.

След като акостирахме в Хавър, качихме се в подскачащия автобус и *дебаркирахме* отново в гъмжащата столица, осъзнах, че независимо от това какво щеше да се случи с мен през предстоящата година, на хоризонта се задаваха велики промени. Елегантните жени и добре облечените мъже изглеждаха толкова независими, докато ме подминаваха по тротоара. Оглеждах се смаяно наоколо. Колко ли стари бяха тези внушителни сгради?

Подобно на звездоброец, който внезапно осъзнава, че е само пращинка във Вселената, на този парижки тротоар аз ясно си дадох сметка за собствената си незначителност. И нищо чудно, когато сега си се представям там: мършава тийнейджърка с акне по лицето. На всичкото отгоре късата ми пола, последен писък на модата в Съединените щати по онова време, приличаше на парче лошо скроен плат до по-дългите, надиплени рокли на шикозните млади парижанки. Полата ми само насо-

---

* Да, моля – Б. р.

** Френската дума *débarquer* – Б. р.

чваше вниманието към тънките ми като клечки крака и грубите ми американски обувки. В дългата ми права руса коса изобщо нямаше нищо френско и всеки път, когато се опитвах да нося шал, изглеждаше сякаш или не мога да правя възел, или се опитвам да се обеса. Накратко, нищо в мен не изглеждаше френско. Очевидно ме чакаше много работа.

Не исках да ставам францужойка; исках *да бъда* францужойка – и това бе категорично.

По време на програмата за обучение в чужбина бях разпределена да живея със семейство Хамел – възрастна френска двойка, чийто апартамент гледаше към Марсово поле (парк, посветен на бога на войната) и Айфеловата кула. За момиче от малко градче бе истинско вълшебство всяка сутрин да отваря в спалнята си кепенците на прозореца (още едно нещо, с което дотогава никога не се бях сблъсквала) и да вижда как слънцето огрява тази легендарна кула и дърветата под нея. Въпреки това обаче скоро щях да разбера, че с изключение на преминаващите тълпи от туристи, кварталът бе фактически мъртъв – заспал и спокоен за живеене. За щастие, нашите лекции се водеха в Латинския квартал, където всичко бе по-оживено.

Семейство Хамел бяха резервирани и тихи. Единственото време, когато двете с моята съквартирантка Даян изобщо разговаряхме с тях, бе на вечеря. През деня бяхме на училище, но рано сутрин госпожа Хамел ни носеше закуската в стаята на поднос: *бишкоти*, кайсиев мармалад (*винаги* кайсиев) и чай. Междувременно из цял Париж хората едновременно се наслаждаваха на прясно изпечени багети и отпиваха кафе с мляко – но по онова време аз не знаех това. Както и че телешкият език за вечеря, с неговата пореста, грапава структура, не се сервира толкова често в другите парижки домове. Независимо от това, бях благодарна, задето живеех при симпатично френско семейство, радвах се, че чувам френска реч около себе си и бях развълнувана да живея в Париж. Родителите ми никога не бяха напусkali северноамериканския континент, така че аз още повече оценявах късмета си.